

Қашаған кен орны – Шарты және болашаққа арналған жоспарлар

Кіріспе

Солтүстік Каспий қайраңында орналасқан Қашаған мұнай-газ кен орны Қазақстанның аса маңызды энергетикалық активтерінің бірі және мұнай өндірудің іргетасы болып табылады. Бұл Қазақстандағы мұнай өндіру көлемі бойынша ең үлкен қорлары бар екінші өндіруші, оның үлесіне еліміздегі өндірілетін мұнай қорларының жартысына жуығы тиесілі.

North Caspian Operating Company [NCOC] компаниясы пайдаланатын Қашаған кен орны Теңіз және Қарашығанақ сияқты басқа да ірі кен орындарымен қатар елдегі мұнай қорлары мен оны өндіруді ұлғайтуға айтарлықтай ықпал етеді. 2041 жылға дейін қолданыста болатын Қашағандағы өнімді бөлу туралы келісім [ӨБК] халықаралық ынтымақтастық үшін ұзақ мерзімді негізді қамтамасыз етеді. Алайда Қашағанды игеру және пайдалану жобасы [бұдан әрі - Жоба] техникалық қиындықтарды, төрелік дауларды және оның табысын қамтамасыз ету үшін инвестицияларды жалғастыру қажеттілігімен қоса қиындықтарға тап болуда. Қазіргі уақытта Қазақстан Үкіметі Қашаған инвесторлар консорциумымен төрелік талқылаулар жүргізіп, жалпы сомасы 160 миллиард АҚШ долларынан асатын сот ісін жүргізуде.

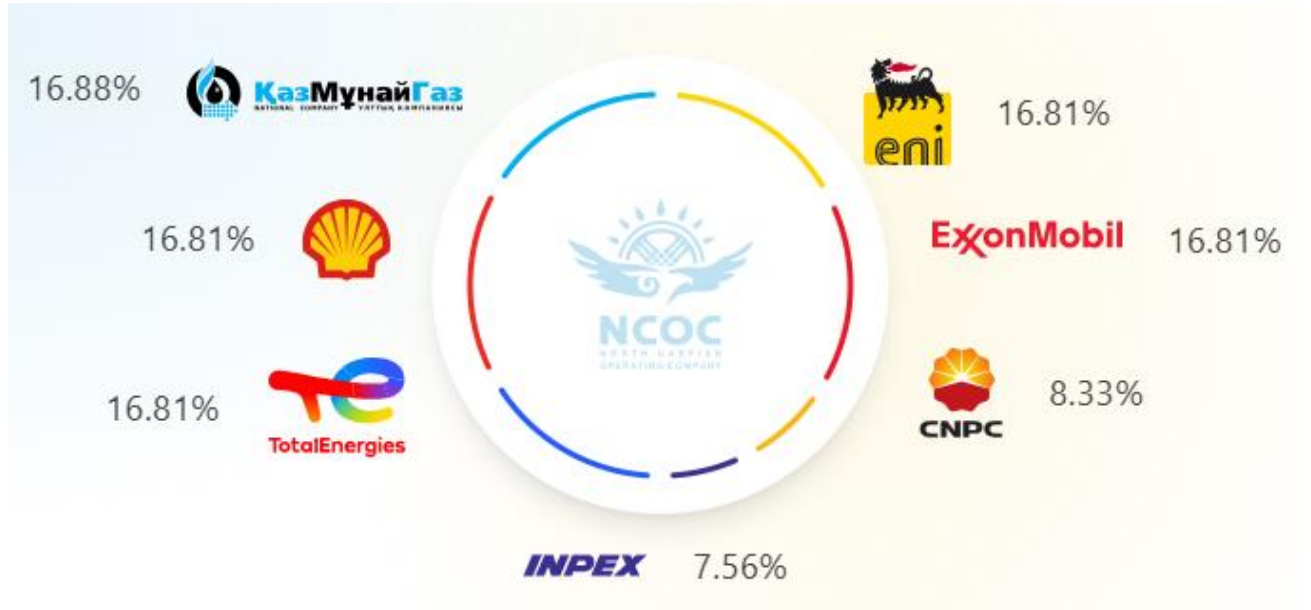
Қашаған кен орнын игеру ұлттық бюджетті толықтырып қана қоймай, еліміздің газ өнеркәсібінің өсу әлеуетін танытуда шешуші рөл атқарады. Осылайша, Қашаған кен орнын үлкейтудің алдағы жобалары [жылына 1 және 2,5 миллиард текше метр тауарлық газға арналған газ өңдеу зауыттары, 2Б және 3 фазаларға] халық пен мұнай химиясының ішкі сұранысының өсуін жабу үшін табиғи газ көзі ретінде ел үшін стратегиялық маңызға ие. Алайда, осы жобалар бойынша шешім қабылдаудағы кідірістер осы қажеттіліктерді қанағаттандыруға кедергі келтіреді және ақшаның уақытша құнын ескере отырып, жобаның экономикалық тартымдылығына теріс әсер етеді.

Бұдан басқа, ӨБК шарттары Интернетте де, Парламент Мәжілісінің қабырғасында да алыпсатарлықтың нысанасына айналуға, бұл Қазақстан халқы үшін Жобаның ерекшелігін, артықшылықтары мен әлеуетін түсінудің маңыздылығын көрсетеді. Аталған мәселелерді шешу Қазақстанның экономикалық өсуі мен энергетикалық қауіпсіздігіндегі Қашағанның рөлін сақтау үшін шешуші мәнге ие.

NCOC және оның Қазақстанға әсері

Қашағанды North Caspian Operating Company халықаралық мұнай компаниялары консорциумы басқарады. Консорциумның инвесторлары ҚазМұнайГаз ҰК, Totalenergies, Shell, ExxonMobil, ENI, CNPC және Inpex болып табылады.

Кен орнының техникалық күрделілігі, оның ішінде таяз су жағдайлары мен ұзақ мұз түзілу кезеңі, жоғары қабат қысымы және жоғары H₂S және CO₂ құрамы өзіндік қиындықтар туғызады. Бұл факторлар қатал экологиялық жағдайлар мен техникалық талаптарға сай келетін жасанды аралдар мен арнайы инфрақұрылым салуды қажет етеді. Су тереңдігі 10 метрден аспайтын Каспий теңізінің солтүстік бөлігінде кен орнының орналасуы күрделі инженерлік шешімдерді қажет етеді. Каспий теңізі тұйық су айдыны екенін ескере отырып, апаттардың алдын алу үшін инфрақұрылым құрылысына аса сақтықпен қарау өте маңызды, өйткені Каспийдің мұхиттан айырмашылығы табиғи түрде тазаланбайды. 75 мегапаскальдан [11 000 PSI] асатын жоғары қабат қысымының болуы қауіпсіздік пен тиімділікті қамтамасыз ету үшін озық бұрғылау технологиясын және сенімді инфрақұрылымды қажет етеді. Ұңғыма сұйықтықтарындағы H₂S және CO₂ жоғары концентрациясы қосымша тәуекелдерді тудырады, бұл қызметкерлер мен жабдықты қорғау үшін коррозияға төзімді материалдар мен кешенді қауіпсіздік хаттамаларын пайдалануды талап етеді.

Дереккөз: NCOC ресми сайты

NCOC Қазақстандағы "Теңізшевройл" [ТШО] - дан кейінгі екінші ірі мұнай өндіруші болып табылады. Қашағанда мұнай өндіруді 2013 жылғы 11 қыркүйекте бастағаны, бұл әлемдегі ең ірі кен орындарының бірі үшін маңызды кезең болды. Алайда, өндіріс басталғаннан кейін көп ұзамай, 2013 жылдың қазан айында техникалық ақауларға

байланысты жұмыс тоқтатылды. Бұл үзілістің негізгі себебі мұнай мен газды теңіз кешенінен жағалауға тасымалдау үшін пайдаланылатын құбырлардағы газдың ағып кететіні анықталды.

Құбырды жаппай ауыстыру және басқа техникалық мәселелерді шешу қажеттілігі өндірісті 2016 жылдың қараша айына дейін тоқтатып тастады. Осы кезеңде консорциум болашақта осындай проблемалардың алдын алу үшін кен орнының инфрақұрылымын жақсартуға назар аударды. Мұндай кідіріс кен орнының пайдаланылуына сенім артуға және қауіпсіздігін арттыруға мүмкіндік берді, бұл қайта басталған өндірістің одан әрі үзіліссіз жалғасуын қамтамасыз етті.

2016 жылғы қарашада Қашаған кен орнында бастапқыда төрт ұңғыма сәтті іске қосылып, кейін жаңа ұңғымалар пайдалануға берілген сайын өндіріс біртіндеп ұлғаюып, ойдағыдай қалпына келтірілді. Жаңа инфрақұрылым кен орнындағы қиын жағдайларды жеңе алуы және бұрын өндірісті тоқтатуға әкеліп соқтырған мәселелердің қайталануын болдырмау үшін осындай мұқият қарау тәсілі қажет болды.

Добыча нефти, млн тонн	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Казахстан	78	86	90	91	86	86	84	90
NCOC	1	8	13	14	15	16	13	19
Доля NCOC, %	1%	10%	15%	16%	18%	19%	15%	21%

Дереккөз: ENERGY Insight & Analytics жасаған.

Өндіруді қайта бастағаннан кейін кен орнының жұмысында жоспарланбаған іркілістер байқалған жоқ және NCOC өндіріс көлемінің өсу үрдісін айқын көрсетіп отыр, ал оның нарықтағы қазақстандық ойыншылар арасындағы үлесі артып келеді. Соңғы толық қаржы жылында NCOC шамамен 19 миллион тонна шикі мұнай өндірді, бұл елдегі жалпы өндірістің шамамен 21%-ын құрады. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша NCOC өндіретін мұнай қоры 2,1 миллиард тоннаны құрады [қазақстандық жіктеу бойынша А+Б+С1+С2 санаттары]. 2023 жылғы өндіріс деңгейінде қорлар мен тау-кен жұмыстарының арақатынасы шамамен 111 жылды құрайды. Қашаған кен орны бүгінгі таңда мұнай қоры бойынша Қазақстандағы ең ірі кен орны болып табылады, ол еліміздің жалпы алынатын қорларының 47% -ын құрайды. Салыстыру үшін, елдегі ең ірі мұнай өндіруші компанияның, ТШО-ның алынатын қорлары айтарлықтай аз және 936 миллион тоннаны құрайды. Бүгінгі таңда Қазақстандағы ең ірі табиғи газ қорлары да NCOC-да және 2022 жылдың соңындағы жағдай бойынша 1,6 триллион текше метрді [55,3 триллион текше фут] құрайды, бұл Қазақстанның жалпы алынатын табиғи газ қорларының шамамен 42% -ын құрайды.

Қашаған-ең үлкен қорлары бар Қазақстандағы екінші ірі мұнай өндіруші, бұл оны еліміздің экономикасы үшін өмірлік маңызды активке айналдырады. Барлық жағымды тұстарға қарамастан, Қазақстан Үкіметі мен консорциум арасында ірі төрелік талқылаулар бар екенін атап өту маңызды. Үкіметтің жалпы сомасы 160 миллиард АҚШ

долларынан асатын кен орнын игеруге қатысатын халықаралық компанияларға шағымдары бар. Бұл талаптарға 15 миллиард АҚШ доллары көлеміндегі даулы өтелетін шығындар және мұнай өндірудің жоспарлы көрсеткіштерін орындамау салдарынан жоғалған пайда үшін қосымша 138 миллиард АҚШ доллары кіреді. Энергетика министрлігі бұл төрелік даулардың мәліметтері құпия екенін айтты. Сонымен қатар, Экология және табиғи ресурстар министрлігі экологиялық бұзушылықтар үшін 5,1 миллиард АҚШ доллары көлемінде айыппұл төлеуін талап етуде. "PSA" ЖШС өкілетті органы [PSA] 2024 жылғы қыркүйекте Бекет Избастинмен сұхбатында атап өтілгендей, Қашаған сияқты жобалар үшін өнімді бөлу туралы келісімдерде Қазақстанның мүдделерін қорғау жөніндегі уәкілетті орган ретінде әрекет ете отырып, осы төрелік талқылауларда шешуші рөл атқарады. Мұндай қатысу PSA-ның осы күрделі дауларды шешудегі маңыздылығын көрсетеді.

Қуатты арттыру бойынша жобалар

Үкімет пен NCOC акционерлері арасындағы төрелік дауларға қарамастан, жобаны жүзеге асыру жалғасуда және бірнеше кезеңге бөлінген бірегей кен орнының қуатын кеңейтудің өршіл жоспарлары бар. Төрт негізгі жоба бар және олардың алғашқы екеуі QazaqGas қатарлық GCC Holding компаниясымен әріптестікте іске асырылатын жаңа газ өңдеу зауыттарының құрылысымен байланысты.

Осы жобалардың біріншісі жылына 1 миллиард текше метр тауарлық газ өндіруге арналған заманауи газ өңдеу зауытын салуды көздейді [1 bсma], оның 75% үлесі UCC Holding компаниясына тиесілі. Бұл жоба жылына қосымша 0,9 миллион тонна мұнай өндіруді арттырады деп күтілуде.

Қол жеткізілген нәтижелерге сүйене отырып, 2 А фазасында өндірісті одан әрі ұлғайту жоспарлануда. Жылына 2,5 миллиард текше метр тауарлық газ өндіруге қабілетті қондырғыға қосымша 4 миллиард текше метр шикі газ жіберу есебінен аталған жоба жылына қосымша 2,3 миллион тонна мұнай алуға мүмкіндік береді.

Бұл оқиғалар "табиғи газ – Қазақстанның үлкен үміті" мақаласында баяндалған ұйғарымдарымызға сәйкес келеді, онда біз мұндай зауыттардың құрылысы мұнай химиясы саласындағы бұрыннан бар жоспарларды ескере отырып, газ өндіруді ұлғайту және ішкі тұтынудың өсуін қамтамасыз ету үшін айтарлықтай өсу әлеуетін аша түсуге ықпал ететінін атап өттік. Бұл өзгерістерсіз жалғыз балама шешім шетелден газ импортын ұлғайту болар еді.

Болашаққа көз жүгіртсек 2b фазасы жоспарланып жатқанын атап өтеміз, Катардағы QazaqGas және UCC Holding бірлескен және 2B фазасындағы жұмыс үшін Өзара түсіністік туралы меморандумға қол қойды. Бұл ретте 3 фаза Қашаған кен орнының ұзақ мерзімді өміршеңдігін және өнімділігін қамтамасыз ете отырып қалған пайдаланылмаған мұнай және газ қорын пайдалануға бағытталған тұжырымдамалық сатыда тұрып қалды.

Kashagan Fiscal Regime

Дисклеймер: Қашағандағы ӨБК шарттары құпия болып табылады, инвестициялардың нақты сомалары және жобаны іске асырудың басқа да ерекшеліктері белгісіз. Жоба және оның ақша ағындары туралы осы Талдамалық мақалада берілген ақпарат ашық көздерден алынған ақпарат және Жобаға қатысы бар ресми тұлғалардың мәлімдемелері негізінде дайындалады.

ӨБК [Өнімді бөлу туралы келісім] — бұл халықаралық инвестор Қашаған кен орны сияқты ірі жобаны барлау мен игеруді қаржыландыратын мұнай-газ саласында қолданылатын келісімшарттық құрылым. ӨБК шеңберінде инвестор өз шығындарын жобаны іске асырудан алынған кірістер есебінен өтейді, ал қалған пайда Үкімет пен инвестор арасында бөлінеді. Бұл келісім шығындарды өтеудің және пайданы бөлудің құрылымдық әдісін ұсына отырып, шетелдік инвестицияларды тартуға бағытталған. Керісінше, жер қойнауын пайдалану келісімшарты әдетте тікелей жалдау немесе ресурстарды өндіруге лицензияны қамтиды, инвестор Үкіметке роялти мен салық төлейді, бірақ өндірілген ресурстарға меншік құқығын сақтайды. Қашаған келісіміне ұқсас ӨБК көбінесе шығындарды өтеу мен пайданы бөлудің нақты шарттарын қамтиды, бұл оларды күрделі және ауқымды жобаларға бейім етеді. Мысалы, Қашаған бойынша ӨБК роялти, мұнайдың өзіндік құны, табысты мұнай және табыс салығы туралы ережелерді, сондай-ақ уақыт өте келе пайданы бөлу коэффициентін түзететін арнайы триггерлерді қамтиды.

НСОС салық режимі инвесторлар консорциумы мен Қазақстан Үкіметі арасында мұнай өндіруден түсетін кірістер мен пайданың қалай бөлінетінін айқындайтын кешенді құрылым болып табылады.

Бірінші кезекте консорциум Үкіметке өндірілген мұнайдың жалпы көлеміне қарай есептелген роялти [басым төлем] төлейді. Роялти мөлшері мұнай бағасына байланысты өзгеріп отырады және 2007 жылғы бағаларға негізделген барреліне 45 АҚШ доллары болған кезде 3,5% - дан барреліне 195 доллар және одан жоғары болған кезде 12,5% - ға дейін болады және жыл сайын АҚШ долларындағы инфляцияны ескере отырып түзетіледі. Мысалы, 2023 жылы мөлшерлемелер барреліне 66 доллардан 3,5% - дан, барреліне 286 доллар және одан жоғары болған кезде 12,5% - ға дейін өзгеріп тұрды.

Роялти төленгеннен кейін консорциум операциялық және күрделі шығындарды, соның ішінде сыйлықақыларды (uplift) жабу үшін Cost Oil деп аталатын қалған мұнайдың 80%-ын алады. Бастапқы инвестиция қайтарылғаннан кейін бұл үлес 55% - ға дейін төмендейді. Үстемеақы (uplift) LIBOR + 2,5% [жылдық 2,8% - дан 8,0% - ға дейінгі диапазонда] мөлшерлемесі бойынша есептеледі және өтелмеген шығындардың

өтелмеген қалдығына қолданылады, жобалық қаржыландыру кезінде күрделі пайыздарға ұқсас әрекет етеді.

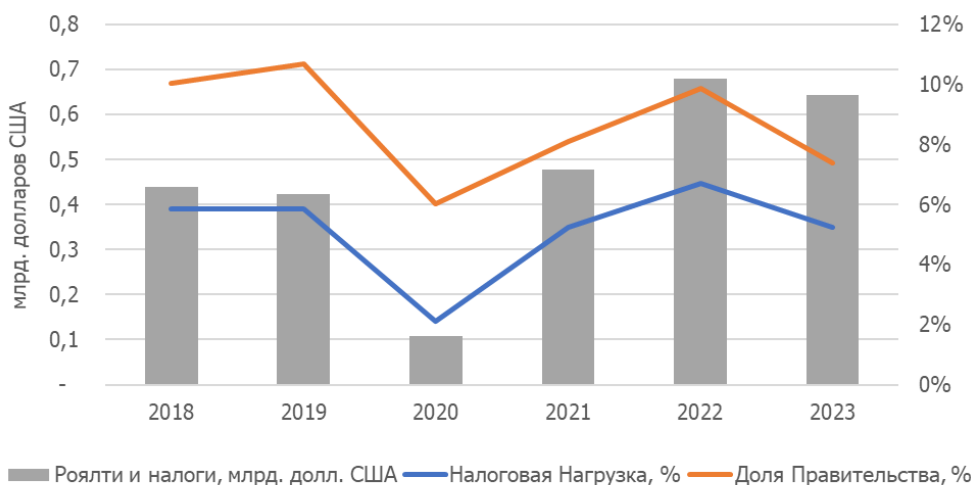
Profit Oil деп аталатын **қалған мұнай** бастапқыда Қазақстан мен консорциум арасында тиісінше 10% және 90% пропорцияда бөлінеді. Алайда, Қазақстанның үлесі үш факторға байланысты ұлғаяды: кірістіліктің ішкі нормасы [IRR], жобаны өндіру көлемі және R-фактор [жобаның номиналды өтелуі]. Мысалы, егер IRR 17% немесе одан аз болса, Қазақстанның үлесі 10% - ды құрайды және IRR 17% - дан 20% - ға дейін өскен кезде 90% - ға дейін артады. Егер IRR 20% - дан асса, Қазақстанның үлесі 90% деңгейінде қалады. Сол сияқты, Қазақстанның үлесі өндірудің жиынтық көлеміне және белгілі бір талаптар сақталған кезде ақша ағынының арақатынасына байланысты ұлғаяды.

Ақырында, Үкімет IRR-ге байланысты пайдалы мұнайдағы консорциумның 30% - дан 60% - ға дейінгі үлесінен табыс салығын алады.

Табыстарды бөлудің осы тетіктерінен басқа, Үкімет ҚазМұнайГаз ҰК арқылы Жобаның 16,877% акциясына иелік етеді.

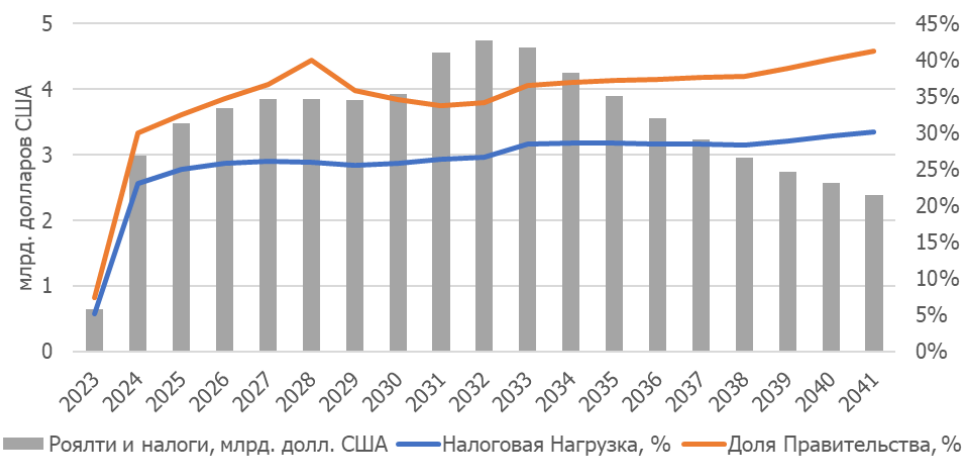
NCOS және мемлекет үлесі

Алдыңғы мақалаларымыздың бірінде атап өткеніміздей, Теңізшевройл мен Қарашығанақ Петролиум Оперейтинг [КПО] бүгінгі таңда ел бюджетінің ең ірі донорлары болып табылады. NCOS ауқымына және мұнай мен табиғи газдың ең үлкен қоры бар компанияның мәртебесіне қарамастан, салық жүктемесі мен Жобадан болатын мемлекет үлесі әлі де салыстырмалы түрде аз. "Салық жүктемесі" көрсеткіші роялти мен салықтардың кіріске бөлінген сомасы ретінде есептеледі, ал "мемлекет үлесі" көрсеткіші роялти мен салықтардың бөлінуге дейінгі ақша ағынына бөлінген сомасы болып табылады [Кіріс - операциялық шығындар-күрделі шығындар].

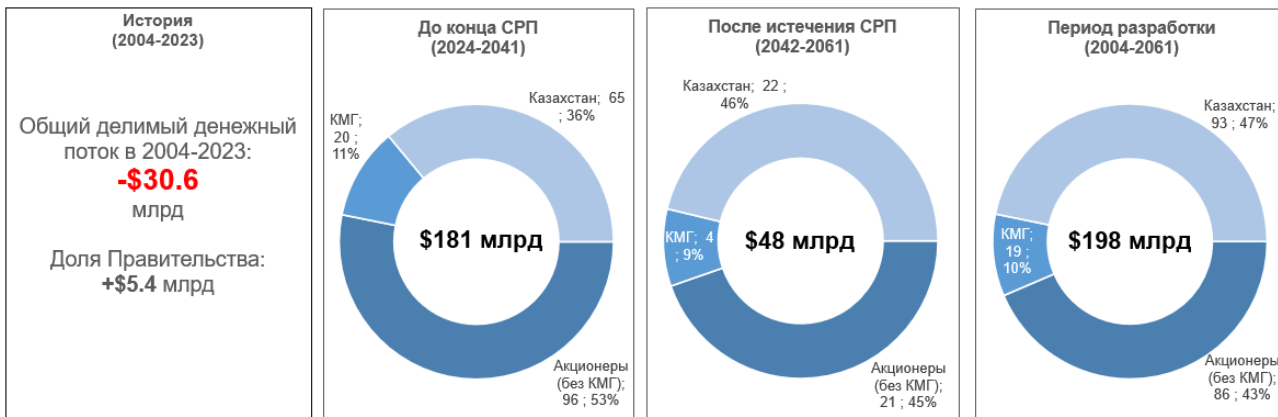
Дереккөз: ENERGY Insight & Analytics жасаған.

2023 жылы шамамен 5%-ды құрайтын NCOC-тің төмен салық жүктемесі уақытша болып табылады. Себебі компания әлі де көрсеткіштерге немесе салық жүктемесін жоғарылатуға әкелетін "триггерлерге" қол жеткізе алмады. 2024 жылы табыс салығының қолданысқа енгізілуіне байланысты салықтың күрт өсуі күтілуде, өйткені мердігерлер тіркелу-тағы жиналып қалған шығынға байланысты оны 2023 жылға дейін төлемеген, қазіргі уақытта (біздің есептеулерімізге сәйкес) олар жойылды. Осы көрсеткіштерге қол жеткізгеннен кейін NCOC салық жүктемесі біртіндеп артып, 2041 жылға қарай 30% - ға жетеді деп күтілуде. Мемлекет үлесі 2024-2041 жылдар аралығында өседі деп күтілуде, бұл мемлекеттік қаржыға жағымды әсер етуі керек.

Дереккөз: ENERGY Insight & Analytics жасаған.

Үкімет пен Жобаның инвесторларына бөлінетін ақша ағыны Жобаның шартты кезеңдері бойынша бөлінген төмендегі дөңгелек диаграммаларда егжей-тегжейлі көрсетілген. 2004 жылдан 2023 жылға дейінгі тарихи кезеңде мұнай сатудан түскен түсім 55 миллиард АҚШ долларын, күрделі шығындар 58 миллиард АҚШ долларын және операциялық шығындар 28 миллиард АҚШ долларын құрады, бұл жалпы үлестіруді шамамен -30,6 миллиард АҚШ долларын құрады. Осы уақыт аралығында Қазақстанның пайдасына шамамен 5,4 миллиард АҚШ доллары төленді. 2024 жылдан 2041 жылға дейін, яғни ӨБК-нің қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін бөлінетін жалпы ақша ағыны 181 миллиард АҚШ долларын құрайды деп болжануда. ӨБК аяқталғаннан кейінгі кезеңде 2042 жылдан 2061 жылға дейінгі аралықта болжамды ақша ағыны 48 миллиард АҚШ долларын құрайды, осылайша Жобаның 2004 жылдан 2061 жылға дейінгі даму кезеңінде бөлуге жұмсалатын ақша ағынының жалпы көлемі 198 миллиард АҚШ долларын құрайды деп күтілуде. Жоғарыда аталған көрсеткіштердің бағалау мәндері 1 bста жобасы және 2A фазасы сәтті аяқталған жағдайда жарамды.

Дереккөз: ENERGY Insight & Analytics жасады.

Біздің бағалауымыз бойынша, 2023 жылға қарай Қазақстан Жобадан 5,4 миллиард АҚШ долларын, оның ішінде Profit Oil-дегі үлесінен 1,1 миллиард АҚШ долларын, роялти/басым төлем ретінде 1,7 миллиард АҚШ долларын, бонустар ретінде 1,9 миллиард АҚШ долларын және әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобаларға 0,7 миллиард АҚШ доллары алды. ҚазМұнайГаз ҰК-дағы өз үлесі арқылы болған ақшалай жарналарды қоспағанда, Қазақстан жобаға қаржы ресурстарын салмағанын атап өткен жөн.

Ұйғарымдар

Қашаған Қазақстан үшін экономикалық және стратегиялық тұрғыдан негізгі актив болып табылады. Оның әлеуетін толық ашу үшін бар дауларды шешу және жаңа инвестицияларды тарту өте маңызды. Қолайлы инвестициялық ахуалды құра отырып және мүдделі тараптардың проблемаларын шеше отырып, Қазақстан Қашағанның еліміздің экономикалық өсуіне және энергетикалық қауіпсіздігіне одан әрі үлес қосуын қамтамасыз ете алады. Жобаның табысы Қашағанның экономикалық пайдасын әділ және тұрақты бөлуді қамтамасыз ететін Үкімет пен халықаралық әріптестер арасындағы тиімді ынтымақтастыққа байланысты.

NCOS операциялық қызметіндегі ақауларды азайту үшін төрелік дауларды белсенді келіссөздер және ашық коммуникация арқылы шешу маңызды. Нормативтік-құқықтық базаның тұрақтылығы және инновацияларға ынталандыру есебінен инвестициялық ахуалды жақсарту қосымша шетелдік инвестицияларды тартады және олардың түсу тұрақтылығына ықпал етеді. Инфрақұрылымға инвестиция тартуды жалғастыру және қауіпсіздіктің жоғары стандарттарын сақтау Жобаның техникалық проблемаларын шешуге және операциялардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Осы стратегияларды іске асыра отырып, Қазақстан Қашаған кен орнының ұзақ мерзімді өміршеңдігін қамтамасыз ете отырып, оның артықшылықтарын және еліміздің

экономикалық және энергетикалық қауіпсіздігіне қосқан үлесін барынша пайдалана алады.

«ЭНЕРГИЯ» аналитикалық орталығы

«ЭНЕРГИЯ» аналитикалық орталығы» ЖШС (ENERGY Insight & Analytics) KAZENERGY қауымдастығы мен AppStream IT-компаниясының бірлескен кәсіпорны болып табылады. Компания шешім қабылдаушыларға нарықтың жетекші ойыншылары туралы егжей-тегжейлі ақпаратпен неғұрлым маңызды салалық көрсеткіштерді талдауға және болжауға мүмкіндік бере отырып, Қазақстанның мұнай, газ және электр энергетикасы салалары үшін деректердің, аналитикалық ақпараттың және ұсынымдардың басым көзі болуға ұмтылады. Energy Insight & Analytics қызметі дәйекті кезеңдері бар аналитиканың бүкіл циклін қамтиды: сипаттамалық, диагностикалық, болжамдық және ұйғарушы аналитика.

Energy Insight & Analytics-тің негізгі құралы мен өнімі - бұл өзіндік бағдарламалық жасақтамасы - ашық бастапқы бағдарламалық жасақтама ретінде бағдарламалық жасақтама ретінде пайдаланудың нақты жағдайлары үшін деректерді анықтауға, оқшаулауға, пішімдеуге және тиімді ұсынуға арналған EXia аналитикалық платформасы..

Дисклеймер / Жауапкершілікті шектеу

Бұл құжат тек танысу мақсатында пайдалануға арналған. Онда берілген ақпарат қандай да бір бағалы қағаздарды сатып алуға, өтеуге дейін ұстап қалуға немесе сатуға немесе қандай да бір инвестициялық шешімдер қабылдауға ұсыныс болып табылмайды және қандай да бір әрекетке шақыру болып табылмайды.

Осы құжатқа енгізілген болжамды болашақ нәтижелерге қатысты кез келген мәлімдеме, бағалау немесе болжам дәл болмауы мүмкін, сондықтан болашақ нәтижелерге қатысты міндеттеме немесе куәлік ретінде сенуге болмайды. «ЭНЕРГИЯ» аналитикалық орталығы» ЖШС (бұдан әрі - ENERGY Insights & Analytics) алушы немесе өзге тұлға осы құжатты немесе оның бір бөлігін пайдалану немесе қате пайдалану нәтижесінде туындаған кез келген түрдегі залал немесе залал үшін алушыға немесе кез келген басқа тұлғаға қатысты қандай да бір міндеттемелерді немесе жауапкершілікті өзіне қабылдамайды; алушының немесе өзге тұлғаның осы құжатты немесе оның бір бөлігін пайдалануы немесе қате пайдалануы нәтижесінде туындаған залал немесе залал үшін өзіне болашақта құжатты немесе оның бір бөлігін жаңарту бойынша немесе құжаттағы немесе оның бір бөлігіндегі анықталуы мүмкін дәлсіздіктер туралы кез келген адамды нақтылау немесе хабардар ету бойынша қандай да бір міндеттемелерді өзіне алмайды.

Energy Insights & Analytics материалдары инвестициялық және өзге де бизнес-шешімдер қабылдау кезінде пайдаланушының, оның менеджментінің, қызметкерлерінің, консультанттарының және (немесе) клиенттерінің білімін, пайымдауын және тәжірибесін алмастыра алмайды. ENERGY Insights & Analytics компанияның пікірі бойынша сенімді ақпарат көздерінен ақпарат алады, бірақ ENERGY Insights & Analytics ақпараттың дұрыстығына жауап бермейді, яғни ұсынылған деректерге сыртқы аудит немесе өзге де арнайы тексеру жүргізбейді және олардың дәлдігі мен толықтығы үшін жауап бермейді.

Байланыс деректері

www.exia.kz

info@exia.kz

<https://www.linkedin.com/company/energy-insight/>

Қазақстан, Астана қаласы, Д.Қонаев, 10